

KUTSESTANDARD

Diplomeeritud soojusenergeetikainsener, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Diplomeeritud soojusenergeetikainsener, tase 7	7

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Soojustehnoloogia seadmed	Diplomeeritud soojusenergeetikainsener soojustehnoloogia seadmete alal, tase 7
Energiamuundamine	Diplomeeritud soojusenergeetikainsener energiamuundamise seadmete alal, tase 7
Soojusmajandus ja kütused	Diplomeeritud soojusenergeetikainsener soojusmajanduse ja kütuste alal, tase 7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Soojusenergeetikainsenerid töötavad soojuse elektrienergiaks muundamise, soojusallikate energiakasutuse, kütuste ning kütusemajanduse alal ning viivad läbi soojusenergeetika seadmete, soojusvõrkude ja -süsteemide projekteerimise, ehitamise ning käitamisega seotud toiminguid, arvestades sotsiaalsete, majanduslike, keskkonnahoiu, tööohutuse, töötervishoiu ja eetiliste aspektidega. Soojusenergeetikainsenerid on valmis töötama meeskonnas koos sidusvaldkondade inseneride jt spetsialistidega. Kutsestandard sisaldab 7. taseme diplomeeritud soojusenergeetikainseneri kutsekirjeldust ja -nõudeid. Diplomeeritud soojusenergeetikainsener hoiab käigus ja kohandab (optimeerib) olemasolevaid tehnoloogiaid, rakendab uusi teadmisi, tehnoloogiaid ja ideid ning toetab tehnoloogiasiiaret. Ta teeb ettepanekuid probleemidele lahenduste leidmisel ja elluviimisel. Töö hõlmab ressursside jagamist ja teiste töö juhtimist. Vastutada tuleb nii oma kui alluvate töö tulemuste eest. Diplomeeritud soojusenergeetikainsener võib tegutseda ka koolitaja või arendusspetsialistina. Teised soojusenergeetikainseneride kutsed: Diplomeeritud soojusenergeetikainsener tase 7, esmane kutse. Volitatud soojusenergeetikainsener, tase 8. Soojusenergeetikainseneride kutsetasemete kirjeldusi vt lisast 1.
A.2 Tööosad A.2.1 Üldinsenerlike ja soojusvaldkonna teadmiste rakendamine. A.2.2 Tehniline ja äriline juhtimine. A.2.3 Kutsealale pühendumine. A.2.4 Tööalane suhtlemine Spetsialiseerumisega seotud tööosad A.2.5 Soojustehnoloogia seadmed. A.2.6 Energiamuundamine.

A.2.7 Soojusmajandus ja kütused.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Soojusenergeetikainsenerid töötavad nii büroos kui väliobjektidel. Kõrgendatud ohu allikatega tööloikudel töötades tuleb juhendada tööohutuse ja valdkonna ohutuse nõuetest. Teatud töökohtadel võidakse insenerilt nõuda vastavalt töökohale esitatud nõuetele pädevustunnistust.
A.4 Töövahendid
Soojusenergeetikainsener kasutab oma töös lisaks tavapärasele kontoritehnikale (arvutid, kommunikatsiooniseadmed jms) ja -tarkvarale (tekstitöötlus, tabelarvutus, internetisuhtlus jms) spetsiaalseid arvutusprogramme ning spetsiaalseid töövahendeid ja mõõtetehnikat.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Töö eeldab insenerlikku ja keskkonnahoidlikku ning säästvat arengut toetavat mõtlemist, loovust, iseseisvust, otsustamisjulgust, analüüsivõimet, täpsust, vastutustunnet, suhtlemis- ja koostöövalmidust, ruumilist kujutlus- ning kohanemisvõimet.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Diplomeeritud soojusenergeetikainsener on üldjuhul saanud soojusenergeetika-alase ettevalmistuse kõrgkoolis. Ta on oma teadmisi perioodiliselt täiendanud ja tal on iseseisva erialase töö kogemus. Kutse taotlemise eeldused ja täiendõppe nõuded vt lisadest 2 ja 3. Diplomeeritud soojusenergeetikainseneri kutsetunnistuse kehtib 5 aastat.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Soojusenergeetikainsenerid töötavad kesktaseme, tippjuhi või spetsialistina ametikohtadel, mille nimetused on näiteks soojustehnikainsener, elektrienergia tootmise insener, soojusautomaatikainsener, režiimi dispetšer, energiasüsteemide peaspetsialist, elektrijaama juht, energeetikainsener, energiaplokkide peaspetsialist, juhataja, peainsener, insener, projekteerija, projektijuht, objektijuht, ehitusjuht, konsultant, ekspert, arendusjuht, osakonnajuhataja, teadur, juhtivteadur jm.
A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks
Soojusenergeetikainseneri kutsetunnistus on eeltingimus vastutava spetsialistina töötamisel ja teatud tegevusaladel majandustegevuse registrisse kandmisel. Soojusenergeetika seadmete, soojusvõrkude ja -süsteemide projekteerimise, ehitamise ning käitamisega seotud toimingud nõuavad vastavate õigusaktide järgimist. Kõrgendatud ohtlikkusega tööloikudel võidakse nõuda töökoha nõuetele vastavat pädevustunnistust.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Diplomeeritud soojusenergeetikainseneri kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 - B.2.4 tõendamine, valikust B.2.5 - B.2.7 ühe kompetentsi tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Üldinsenerlike ja soojusvaldkonna teadmiste rakendamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) rakendab tänapäevaseid teaduslikke, tehnilisi või tehnoloogilisi põhimõtteid; 2) määratleb probleeme, tuvastab nende põhjusi ning leiab sobivaid lahendusi; 3) arendab lahendusi ja hindab nende tõhusust; 4) võtab arvesse kasutaja vajadusi, turusituatsiooni ja piiranguid, arvestab kulude, ohutuse, töökindluse, kvaliteedi, keskkonnamõjude jm aspektidega; 5) kasutab soojusvaldkonnaga seotud tehnika- ja majandusvaldkondade lahendusmeetodikaid;	

6) orienteerub modelleerimise-, analüüsi- ja sünteesitehnikates ja oskab valida nendest parima.

Teadmised:

Soojusenergeetika eriala magistriõppe kaudu omandatud teadmised:

- 1) sotsiaal- ja humanitaarteaduste alused, tagamaks inseneritegevuse seotust sotsiaalsete, majanduslike, keskkonnanahoiu ja eetiliste aspektidega;
- 2) matemaatika ja loodusteaduste alused, soojusenergeetika valdkonnaga seotud tehnikateadused, termodünaamika, soojusmassilevi, hüdrogaasi dünaamika, kütused ja põlemine, graafika;
- 3) materjaliõpetus (sh materjalide füüsikalise-keemilised omadused), tugevusõpetus;
- 4) soojustehnika seadmete projekteerimine ja ehitamise alused;
- 5) energeetikaga seotud seadusandlus ning töökorraldus ja -ohutus.

B.2.2 Tehniline ja äriplaneerimine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- 1) planeerib projekti tõhusat rakendamist, arvestades riskiteguritega;
- 2) juhib projektide rakendust, tagab vajalikud ressursid ja meeskonna motiveerituse;
- 3) kooskõlastab tegevuse tellijate, alltöövõtjate, tarnijate jt osapooltega;
- 4) järgib kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteeme;
- 5) planeerib ja juhib majandustegevust;
- 6) hindab valdkondlike hangete sisu ja otstarbekust;
- 7) korraldab soojusenergeetika objektide järelevalvet, ehitust ja käitu.

Teadmised:

- 1) organisatsioonide juhtimismeetodid ja käitumispõhimõtted;
- 2) ettevõtlus ja majandustegevus, äriplaani koostamise põhimõtted;
- 3) meeskonnatöö alused, äriidee rakendamine ja ettevõtte asutamine;
- 4) kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise meetodid;
- 5) tarneahelate realiseerimise ja juhtimise kontseptsioonid.

B.2.3 Kutsealale pühendumine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- 1) võtab kutsealaga seotud kohustusi kollektiivi ees;
- 2) järgib inseneri kutse-eetikat ja käitumiskoodeksit (vt lisa 4);
- 3) on eeskujuks noorinseneridele;
- 4) teeb ettepanekud energiatõhususe parandamiseks;
- 5) selgitab insenerikutse olemust ning propageerib insenerikutse taotlemist;
- 6) on kursis valdkonna uuendustega;
- 7) säilitab oma kvalifikatsiooni täiendõppe kaudu.

Teadmised:

- 1) kutsealaga seotud seadusandlus ja selle uuendused;
- 2) kutsealaga seotud institutsioonid ja võrgustikud;
- 3) kutseala majandus- ja haridusalased suundumused/trendid.

B.2.4 Tööalane suhtlemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- 1) kasutab oma töös eesti keelt kõnes ja kirjas ning väljendab ennast arusaadavalt;
- 2) teeb ettekandeid ning esitlusi, koostab dokumente, kirju, aruandeid jm;
- 3) valdab vähemalt ühte võõrkeelt tasemel B2 (vt lisa 5);
- 4) osaleb aktiivselt aruteludel ja koosolekutel;
- 5) loob positiivse suhtluskeskkonna.

Teadmised:

- 1) andragoogika alused (täiskasvanupedagoogika), suhtlemispsühholoogia põhitõed;
- 2) avaliku esinemise põhimõtted.

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on nõutav valikust B.2.5 - B.2.7 ühe kompetentsi tõendamine.

Soojustehnoloogia seadmed	
B.2.5 Soojustehnoloogia seadmed	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) korraldab sobivate soojustehnoloogia seadmete kasutamise; 2) rakendab uute materjalide jaoks väljatöötatud termilise töötlemise tehnoloogiaid ning protsesse; 3) osaleb soojusprojektide analüüsis; 4) osaleb surveseadmete vastavusuuringutes; 5) analüüsib soojusvarustuse ehitusprojekte ja teostab soojustehnilise osa ning seadmete paigalduse tellijapoolset järelevalvet; 6) teostab soojusseadmete, kaugküttesüsteemide, hoonesiseste ja kinnistustiseste küttesüsteemide ehituse juhtimist; 7) korraldab energiaobjektide ehitusjärgset käitu; käitub eriolukordades parimal võimalikul viisil; 8) jälgib tähtajalise kontrolli tähtaegu seadmete tehnilise seisukorra määramiseks ja teeb ettepanekuid nende läbiviimiseks; 9) koostab käiduinstruktsioone surveseadmetel töötamiseks; 10) tagab objekti häireteta käidu seadmete optimaalsel keskkonnaohutul töörežiimil. Teadmised: 1) soojusenergeetikas kasutatavad materjalid, seadmed ning tehnoloogiaprotsessid; 2) materjalides kulgevate protsesside teoreetiline tagapõhi; 3) soojus- ja massilevi homogeensetes ja poorsetes kehtades ning seadmetes; 4) elektrotehnika ja elektroonika alused; 5) sünergiaprotsessid ja soojussünergeetika.	

Energiamuundamine	
B.2.6 Energiamuundamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) osaleb kasutusala jaoks sobiva energiamuundamise tehnoloogia valimises; 2) analüüsib erinevate tehnoloogiate kasutusvõimalusi; 3) osaleb suure võimsusega energiamuundusseadmete materjali jääkressursi uuringutes; 4) korraldab energiaobjekti ehitusjärgset käitu; 5) teeb ettepanekuid seadmete erakorraliseks tehniliseks ülevaatuseks; 6) tagab objekti häireteta käidu seadmete optimaalsel keskkonnaohutul töörežiimil. Teadmised: 1) termodünaamilised protsessid soojusenergeetika seadmetes ja protsesside analüüs; 2) soojusmassilevi ja gaasidünaamilised protsessid energiamuundamisel; 3) kütuste koostis ja põlemisteooria; 4) energiamuundamise tehnoloogiad; 5) energiasüsteemide optimeerimine; 6) katlaveele esitatavad nõuded ja vee ettevalmistus.	

Soojusmajandus ja kütused	
B.2.7 Soojusmajandus ja kütused	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) osaleb piirkonna või ettevõtte energiamajanduse arengukava koostamisel; 2) analüüsib soojustarbivate energiavajadusi; 3) hindab soojuse jaotamise ja edastamise skeeme ja teeb ettepanekuid nende optimeerimiseks; 4) osaleb soojuse transformeerimise (külmutusseadmete või/ja soojuspumpade) otstarbekuse analüüsis; 5) leiab tehnoloogilises protsessis energiasäästu võimalusi ja teeb ettepanekuid nende rakendamiseks; 6) osaleb tarbija nõuetele vastava majanduslikult põhjendatud kütuse valikus;	

- 7) prognoosib kasutatavate ja tulevikus kasutatavate kütuste ressursi;
8) hindab kütuse ja energiasäästumeetmete rakendusvõimalusi.

Teadmised:

- 1) soojusmajanduse protsesside keskkonnamõju;
- 2) soojusmajanduse teoreetilised alused (mikro- ja makroökoonoomika) ja rakendusvõimalused;
- 3) soojusmajanduse tõhususe ja riski analüüs;
- 4) tööstustorustikud ja nende arvutuse alused;
- 5) nõuded soojuskandjale ja vee ettevalmistus.
- 6) maailma, regiooni ning riigi kütuse- ja energiapoliitika;
- 7) kütuste ladustamine ja omaduste stabiilsus;
- 8) fossiil- ja biokütuste omadused, koostis, kasutusvõimalused ja põlemistooria.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	07-24092018-2.1/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Aadu Paist, Tallinna Tehnikaülikool Uudo-Rein Lehtse, ESTIS Aleksander Iivanainen, Tehnokontrollikeskus OÜ Mati Tatar, Adven AS Arvi Poobus, ESTIS Kuuno Küläsalu, TS Energia OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	11
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	24.09.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	24.04.2019
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2151 Elektriinsenerid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Diploma Thermal Energy Engineer, EstQF Level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Soojusenergeetikainseneride kutsete tasemed	
Lisa 2 Insenerikutsete taotlemise eeldused	
Lisa 3 Inseneri täiendusõppe arvestus	
Lisa 4 Kutse-eetika ja käitumiskodeks	
Lisa 5 Keelte oskustasemete kirjeldused	